

Številka: 00104-372/2020/5

Datum: 30. 9. 2020

Odgovor na poslansko vprašanje Dušana Šiška v zvezi z odpravo birokracije v davčnih postopkih

Poslanec Državnega zbora Republike Slovenije Dušan Šiško je na Vlado Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Vlada) naslovil pisno poslansko vprašanje v zvezi z odpravo birokracije v davčnih postopkih. Poslanec navaja, da se je po poročanju STA, z dne 19. 5. 2020, Vlada na seji na Brdu seznanila z informacijo o ustanovitvi in imenovanju strateškega sveta za debirokratizacijo na davčnem, gospodarskem in okoljskem področju. Nadalje navaja, da davčni zavezanci poročajo, da se zadeve v davčnih postopkih poslabšujejo in da Finančna uprava Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: FURS) davčne zavezance dobesečno »sili« v dodatno birokratizacijo.

Poslanec sprašuje:

1. Kaj je Strateški svet za debirokratizacijo na davčnem, gospodarskem in okoljskem področju naredil na davčnem področju do 31. 8. 2020?
2. Kje je meja med »pravico« davčnih zavezancev, da si FURS pridobi podatke po uradni dolžnosti in pravico FURS po zahtevi dokumentov? Zakon o splošnem upravnem postopku (v nadaljnjem besedilu: ZUP) v 67. členu določa, da če je vloga nepopolna ali nerazumljiva, je samo zaradi tega ni dovoljeno zavreči. Organ mora v roku petih delovnih dni zahtevati, da se pomanjkljivosti odpravijo, in določiti vložniku rok, v katerem jo mora popraviti.
3. Ali ta določba pomeni, da mora organ vlogo vseeno, četudi je nepopolna, obravnavati na podlagi svojih podatkov in podatkov, ki jih pridobi po uradni dolžnosti?
4. Ali lahko stranka v postopku smatra, da je njena vloga popolna, če jo organ ne pozove k dopolnitvi v roku petih delovnih dni? ZUP v drugem odstavku 140. člena določa: »Če ne gre za splošno znana dejstva, mora stranka za svoje navedbe predlagati dokaze in jih, če je mogoče, predložiti. Če stranka sama tega ne stori, zahteva to od nje uradna oseba, ki vodi postopek. Od stranke se ne zahteva, naj preskrbi in predloži dokaze, ki jih lahko hitreje in lažje preskrbi organ, ki vodi postopek, in tudi ne, naj predloži taka potrdila, ki jih organi po 180. členu tega zakona niso dolžni izdajati.
5. Ali si mora organ pridobiti podatke po uradni dolžnosti, kadar stranka trdi, da ne razpolaga z zahtevanimi dokumenti (A1 obrazci, pisni obračuni plače, pogodbe o zaposlitvi, letni povzetki o dohodkih)?
6. Ali mora imeti fizična oseba A1 obrazec?
7. Ali si FURS lažje pridobi A1 obrazec ali ga lažje pridobi davčni zavezanec?
8. Ali FURS lažje pridobi podatke o dohodkih in davkih zavezancev ali jih lažje davčni zavezanci?
9. Kaj lahko naredi stranka, če organ od nje zahteva, naj preskrbi in predloži dokaze, ki jih lahko hitreje in lažje preskrbi organ, ki vodi postopek? ZUP v tretjem odstavku 140. člena določa, da če stranka v določenem roku ne predloži dokazov, organ samo zaradi tega ne sme zavreči zahteve po drugem odstavku 67. člena tega zakona, temveč mora postopek nadaljevati.
10. Ali to pomeni, da mora organ zahtevo vseeno, četudi je nepopolna, obravnavati na podlagi svojih podatkov in podatkov, ki jih pridobi po uradni dolžnosti?

Vlada v nadaljevanju podaja odgovor na poslansko vprašanje:

1. Strateški svet za debirokratizacijo na davčnem, gospodarskem in okoljskem področju je že obravnaval predloge za debirokratizacijo, končen nabor predlogov ukrepov pa bo posredoval predsedniku Vlade.

2. 67. člen ZUP določa, da organ vloge stranke ne more zavreči, če je pomanjkljiva ali če ne obsega vsega potrebnega, da jo je mogoče obravnavati. Namen te določbe je, da je vloga zmožna vsebinske obravnave in varovanje položaja stranke v postopku. Če so za obravnavo vloge potrebni podatki o dejstvih, o katerih vodi uradno evidenco kakšen drug državni organ oziroma organ lokalne skupnosti ali nosilec javnega pooblastila, jih FURS pridobi po uradni dolžnosti. ZUP organu nalaga obveznost, da v postopku po uradni dolžnosti pridobi podatke iz uradnih evidenc, zato teh podatkov FURS od strank ne sme zahtevati. Stranka oziroma davčni zavezanec pa lahko FURS-u ne dovoli pridobivanje osebnih podatkov iz uradnih evidenc. V tem primeru je davčni zavezanec sam dolžan pridobiti podatke, ki jih FURS potrebuje za ugotovitev dejanskega stanja v davčnem postopku, ki se je začel na njegovo zahtevo ali po uradni dolžnosti, ter jih posredovati FURS, ki vodi postopek.

3. Organ ne šteje vloge za nepopolno, če jo lahko obravnava na podlagi svojih podatkov in podatkov, ki jih pridobi po uradni dolžnosti. Vloga, v kateri ni podatkov, ki jih organ pridobi po uradni dolžnosti, velja kot formalno popolna in primerna za meritorno odločanje o zadevi. V takem primeru zato z vložitvijo vloge začne teči rok za izdajo in vročitev odločbe.

4. Rok iz prvega odstavka 67. člena ZUP, v katerem mora organ od stranke zahtevati, da se pomanjkljivosti odpravijo, in določiti rok, v katerem jo mora popraviti, je instruktivski. Organ lahko tudi po preteku tega roka od stranke zahteva odpravo pomanjkljivosti. Določba ZUP varuje stranko, saj mora organ v duhu načela ekonomičnosti storiti kar je potrebno za čim hitrejšo izvedbo postopka in v tem smislu stranki dati možnost, da odpravi pomanjkljivosti in nejasnosti. Zato stranka ne more sklepati, da je njena vloga formalno ustrezna in primerna za vsebinsko odločanje, če jo organ ne pozove k odpravi formalnih pomanjkljivosti v roku petih delovnih dni.

5. Organ mora vedno pridobiti podatke po uradni dolžnosti, če so ti v uradnih evidencah (lastnih uradnih evidencah ali evidencah drugih organov), razen če stranka organu prepove pridobivanje osebnih podatkov. Organ v postopku ugotavlja dejansko stanje zadeve. V ta namen izvaja vse dokaze, ki pripomorejo k ugotovitvi in razjasnitvi dejanskega stanja. Vendar to ne pomeni, da stranka v ugotovitvenem in dokaznem postopku ni dolžna sodelovati, nasprotno, za svoje navedbe in trditve mora predlagati in če je mogoče predložiti dokazila. Dejstvo, da z listinami ne razpolaga, ne pomeni, da jih ni dolžna predložiti, ampak da jih mora pridobiti, ker je to v njenem interesu. Kolikor jih ne pridobi, organ lahko odloči na podlagi dokazov, s katerimi razpolaga. Organ je dolžan pridobiti listine, ki se nahajajo pri drugih državnih organih, organih samoupravnih lokalnih skupnosti ali nosilcev javnih pooblastil. Prav tako je dolžan pridobiti listine, ki se nahajajo pri nasprotnih strankah ali drugih (pravnih ali fizičnih) osebah, če jih stranka ne more pridobiti. Ob omenjenih izjemah mora stranka predlagati ali predložiti dokazila, ki odkazujejo na obstoj določenega dejanskega stanja, ki ga zatrjuje. Kolikor ravna drugače, je verjetno, da z zavarovanjem svojega pravnega položaja ne bo uspela, ne glede na to, ali gre za postopek na zahtevo, v katerem želi zavarovati pravico ali pravno korist, ali gre za postopek, v katerem se zaradi zaščite javne koristi, lahko naloži obveznost. S pasivnostjo stranka tvega, da se bo postopek končal v njeno breme.

FURS s pisnimi obračuni plač in pogodbami o zaposlitvi ne razpolaga, niti niso del uradne evidence drugih organov.

6. Obrazec A1 je potrdilo, da je oseba prijavljena v socialna zavarovanja v Republiki Sloveniji. Če slovensko podjetje, ki želi v drugi državi članici EU, EGP ali Švicarske konfederacije izvajati storitve, mora za vsakega delavca, ki ga namerava napotiti, pridobiti potrdilo A1. S tem potrdilom delavec v tujini izkaže, da je tudi v času dela na območju druge države ostal vključen v obvezno zavarovanje v Republiki Sloveniji. Za podrobnejše pojasnilo glede razpolaganja delavca s potrdilom A1 je pristojen Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, ki je tudi pristojen za izdajo tega potrdila.

7. Na podlagi medsebojne izmenjave podatkov z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije lahko FURS pridobi podatke o tem, ali je A1 obrazec izdan. Obrazec je izdan na podlagi vloge zavezanca in zavezanec z njim razpolaga.

8. Zavezanec razpolaga s podatki o svojih dohodkih in davkih, ker ob vsakem izplačilu dohodka prejme plačilni list. Obveznost delodajalca, da izda plačilno listo ob izplačilu dohodka iz delovnega razmerja, je delodajalcu naložena tudi z Zakonom o delovnih razmerjih. FURS razpolaga s podatki o izplačanih dohodkih in obračunanih davkih ter prispevkih, ki jih izplačevalec dohodka sporoči davčnemu organu na obračunu davčnega odtegljaja (REK obrazcu).

9. V zvezi z vprašanjem, kaj lahko naredi stranka, če organ od nje zahteva, naj preskrbi in predloži dokaze, ki jih lahko hitreje in lažje preskrbi organ, ki vodi postopek, ter sklicevanjem na tretji odstavek 140. člena ZUP, ki določa, da če stranka v določenem roku ne predloži dokazov, organ samo zaradi tega ne sme zavreči zahteve po drugem odstavku 67. člena tega zakona, temveč mora postopek nadaljevati, vlada pojasnjuje, da do primerov, ko organ zahteva predložitev dokazil, ki bi jih lažje in hitreje pridobil sam, ne bi smelo prihajati. Ob tem, da mora organ opraviti takšno presojo, je treba sklepati, da če stranko pozove k predložitvi dokazil, da je ocenil, da pogoji za pridobivanje dokazil po organu niso izpolnjeni. Presoja upravičenosti zahteve v prej omenjenem smislu se lahko ugotavlja v pritožbenem ali sodnem postopku, če stranka kljub pozivu organa ni predlagala ali predložila dokazov, s katerimi zatrjuje obstoj določnega dejanskega stanja.

10. V zvezi z vprašanjem, ali to pomeni, da mora organ zahtevo vseeno, četudi je nepopolna, obravnavati na podlagi svojih podatkov in podatkov, ki jih pridobi po uradni dolžnosti, ZUP v drugem odstavku 67. člena določa, da če stranka v postavljenem roku ne odpravi pomanjkljivosti, organ vsebinsko ne odloči o zadevi, temveč vlogo s sklepom zavrže.

Vloga je nepopolna, če ne vsebuje vseh podatkov, ki so v 66. členu ZUP določeni kot obvezni, torej mora obsegati vse, kar je treba, da se lahko obravnava, za nerazumljivo pa se vloga šteje, če se iz nje ne da razbrati, kaj stranka z njo zahteva. Če je vloga nepopolna, organ pa je pred odločitvijo po uradni dolžnosti pridobil podatke, na podlagi katerih je mogoče ugotoviti resnično dejansko stanje glede tistih dejstev, ki so pomembna za zakonito in pravilno odločbo, o zadevi odloči meritorno.